

Anonymiserad version

Översättning

C-62/22 – 1

Mål C-62/22

Begäran om förhandsavgörande

Datum för ingivande:

1 februari 2022

Domstol som begär förhandsavgörande:

Amtsgericht Frankfurt am Main (Tyskland)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

21 januari 2022

Kärande:

IA

Svarande:

DER Touristik Deutschland GmbH

[utelämnas] **Amtsgericht Frankfurt am Main**

Målnummer: 30 C 208/21 (47) Frankfurt am Main, den 21 januari 2022

Beslut

I målet

IA, [utelämnas] Frankfurt am Main

kärande

[utelämnas] mot

DER Touristik Deutschland GmbH [utelämnas] Frankfurt am Main

svarande

[utelämnas]

har Amtsgericht Frankfurt am Main [utelämnas] den 21 januari 2022 beslutat följande:

Förfarandet förklaras vilande.

Följande fråga hänskjuts till Europeiska unionens domstol för förhandsavgörande enligt artikel 267 första stycket b och tredje stycket FEUF:

Ska artikel 18.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område tolkas på så sätt att den, förutom att reglera internationell behörighet, även innehåller en bestämmelse avseende nationella domstolars territoriella behörighet i tvister angående reseavtal, vilken ska beaktas av den domstol vid vilken talan väckts, om både konsumenten, i egenskap av resevärd, och dennes avtalspartner, i egenskap av researrangör, har hemvist i samma medlemsstat, men resmålet inte är beläget i denna medlemsstat utan i utlandet, vilket får till följd att konsumenten, som ett komplement till nationella behörighetsregler, kan göra gällande avtalsgrundade anspråk gentemot researrangören vid domstolen för den ort där konsumenten har hemvist?

Skäl:

I. Saken och en sammanfattning av de relevanta omständigheterna, artikel 94 a i rättegångsreglerna för Europeiska unionens domstol

1. Käranden, IA, har väckt talan och yrkat betalning av 3 808,10 euro jämte ränta till ett belopp som motsvarar den gällande referensräntan med ett tillägg av fem procentenheter som beräknas sedan den 11 juli 2020, samt betalning av de kostnader som uppkommit före domstolsförfarandet till ett belopp på 413,64 euro. Hon har hemvist i Frankfurt am Main / Tyskland.

Kravet på betalning av 3 808,10 euro grundas på ett reseavtal som hennes sambo ingick med motparten, DER Touristik Deutschland GmbH (nedan kallat DER Touristik Deutschland). I bokningsbekräftelsen angavs en adress i Frankfurt am Main. Avtalets huvudföremål var ett flyg från Frankfurt am Main i Tyskland till Varadero i Kuba den 24 december 2019, transfer från flygplatsen Varadero till hotellet, boende i en Grand Suite på hotellet [utelämnas] inklusive [utelämnas] kost fram till den 10 januari 2020, transfer till flygplatsen samt ett returflyg från Varadero till Frankfurt am Main den 10 januari 2020.

IA har gjort gällande att boendet inte motsvarade vad som avtalats. Inledningsvis inkvarterades de i ett standardrum i stället för en Grand Suite. Rummet var dessutom smutsigt och ohygieniskt och enbart kokhett vatten kom ur kranarna.

Dessa fel avhjälpes inte heller genom att de flyttades till ett annat rum, vilket innebar att IA och hennes sambo inte kunde övernatta i rummet.

Först den 25 december 2020 kunde de flytta in i Grand Suiten. Luftkonditioneringen var emellertid sönder i sviten. I duschen och från alla kranar kom i princip endast kallt vatten. Jacuzzi var sönder, då munstyckena inte fungerade. På alla sanitära anläggningar syntes en omfattande mögelbildning. Även Grand Suiten var kraftigt nedsmutsad och dessutom bebodd av ett stort antal insekter, förmodligen kackerlackor.

På nyårsafton var det långa väntetider på alla barer och vid alla måltider. Smutsig disk och matrester fick stå kvar på borden.

DER Touristik Deutschland är en juridisk person med säte i Köln / Tyskland.

2. IA har väckt talan vid Amtsgericht Frankfurt am Main. Hon anser att artikel 18.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (nedan kallad Bryssel Ia-förordningen) inte endast reglerar internationell behörighet, utan även innehåller en bestämmelse om domstolarnas territoriella behörighet inom en medlemsstat. Kravet på tvistens anknytning till ett annat land är uppfyllt då resmålet låg i utlandet. Följaktligen kan hon väcka talan vid domstolen för den ort där hon har hemvist, nämligen den hänskjutande domstolen.

DER Touristik Deutschland har gjort gällande att Amtsgericht Frankfurt am Main saknar territoriell behörighet. Amtsgericht Köln är behörig att handlägga målet. DER Touristik Deutschland framförde skriftligen en motsvarande foruminvändning den 5 mars 2021.

IA har inte begärt att målet ska överföras till Amtsgericht Köln eller någon annan domstol.

II. Lydelsen av de tillämpliga nationella bestämmelserna och relevant rättspraxis, artikel 94 b i rättegångsreglerna för Europeiska unionens domstol

1. Utdrag ur Zivilprozessordnung i den lydelse som offentliggjordes den 5 december 2005 (BGBI. I s. 3202; 2006 I s. 431; 2007 I s. 1781), senast ändrad genom artikel 3 i lagen av den 5 oktober 2021 (BGBI. I S. 4607) (ZPO) (civilprocesslagen):

a) 12 § Allmän behörighet; begrepp

Den domstol som har allmän behörighet avseende en viss person är behörig att handlägga varje talan som väcks mot denne, i den mån som det inte förskrivits en exklusiv behörighet för en annan domstol avseende en talan.

b) 17 § Allmän behörighet avseende juridiska personer

(1) Den domstol som har allmän behörighet avseende kommuner, associationer, samt de bolag, kooperativ eller andra föreningar och de stiftelser, inrättningar och förmögenhetsmassor, mot vilka talan kan väckas i egenskap av sådana, är den för den ort där de har sitt säte. Sätet ska, om inget annat föreskrivits, anses vara orten där förvaltningen förlagts.

...

c) 21 § Särskild behörighet avseende driftsställen

(1) Om någon för driften av en fabrik, ett handelsföretag eller en annan affärsverksamhet etablerat ett driftsställe från vilket transaktioner genomförs direkt, så kan varje talan som avser driftsställets affärsverksamhet väckas mot denne vid domstolen för den ort där driftsstället etablerats.

...

d) 29 § Särskild behörighet för domstolen för uppfyllelseorten

(1) För tvister som följer av ett avtalsförhållande och avseende dess giltighet är domstolen för den ort där den omtvistade förpliktelsen ska uppfyllas behörig.

...

e) 39 § Behörighet grundad på att svaranden inleder förhandling

Domstolen i första instans ska vidare anses vara behörig om svaranden utan att bestrida domstolens behörighet inleder muntlig förhandling i saken. Detta ska inte gälla om information enligt 504 § inte lämnats.

f) 148 § Uppskjutande när tvistens lösning är beroende av utgången i ett annat mål

(1) När tvistens lösning är beroende av om det föreligger eller inte föreligger ett rättsförhållande som är föremål för en annan tvist i ett mål som pågår, eller som ska fastställas av en myndighet, får domstolen förordna att förhandlingen ska skjutas upp fram till dess att den andra tvisten avgjorts eller myndigheten meddelat ett beslut i saken.

...

g) 281 § Överföring av mål vid bristande behörighet

(1) Om domstolen [vid vilken talan väckts] saknar behörighet på grund av bestämmelserna om domstolarnas territoriella eller materiella behörighet, ska domstolen vid vilken talan anhängiggjorts, i den mån som det är möjligt att fastställa vilken domstol som är behörig, på ansökan av käranden, förklara sig

sakna behörighet och överföra målet till den behöriga domstolen. Om flera domstolar är behöriga ska målet överföras till den domstol som käranden väljer.

(2) Ansökningar och förklaringar avseende domstolens behörighet kan lämnas till den exekutiva tjänstemannen vid kansliet. Beslutet kan inte överklagas. Tvisten blir anhängig vid den domstol som anges i beslutet vid mottagandet av akterna i målet. Beslutet är bindande för denna domstol.

h) 513 § Grunder för överklagande

(1) ...

(2) Överklagande kan inte grundas på att domstolen i första instans felaktigt fastställt sin egen behörighet.

2. Utdrag ur Förbundsrepubliken Tysklands grundlag i dess i Bundesgesetzblatt del III, nr 100-1, offentliggjorda konsoliderade version, vilken senast ändrades genom artiklarna 1 och 2 andra meningen i lag av den 29 september 2020 (BGBl. I s. 2048) (Grundgesetz, GG):

Artikel 101

(1) Provisoriska domstolar är förbjudna. Ingen får berövas möjligheten att få sin sak prövad av en behörig domstol.

III. Skäl till att förhandsavgörande begärs och sambandet mellan de unionsrättsliga bestämmelserna och tillämplig nationell lagstiftning, artikel 94 c i rättegångsreglerna för Europeiska unionens domstol

1. Tolkningsfrågan hänsköts ursprungligen för förhandsavgörande av Landgericht Mainz.¹ Frågan avgjordes emellertid inte, eftersom målet avskrevs till följd av att begäran om förhandsavgörande återkallades.²

2. Amtsgericht Frankfurt am Main är skyldig att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 tredje stycket FEUF, vilket innebär att förfarandet ska förklaras vilande enligt 148 § ZPO fram till dess att målet om förhandsavgörande avgjorts. Amtsgericht Frankfurt am Main får nämligen endast avgöra målet i sak om den har territoriell behörighet. Om den fastställer sin egen territoriella behörighet är domstolen i nästa instans, Landgericht Frankfurt am Main, på vilken det ankommer att avgöra ett eventuellt överklagande, bunden av Amtsgerichts fastställelse av behörighet enligt 513 § andra stycket ZPO. I detta avseende ska Amtsgericht således anses vara domstol i sista instans när det gäller frågan om territoriell behörighet. Den är följaktligen skyldig att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 tredje stycket FEUF om den territoriella behörigheten endast kan

¹ LG Mainz, beslut av den 10 juni 2020 – nr 3 O 105/18.

² EU-domstolen, beslut av den 26 april 2021 – mål C-317/20.

motiveras med tillämpning av unionsrätten och det föreligger tvivel med avseende på unionsrättens tolkning. Så är fallet här.

Om Amtsgericht Frankfurt am Main felaktigt fastställer sin egen behörighet skulle det utgöra en kränkning av artikel 101.1 andra meningen GG, eftersom den inte vore behörig domstol för den aktuella tvisten.

3. När den hänskjutande domstolen prövat frågan om dess territoriella behörighet har den dragit slutsatsen att den eventuellt kan vara behörig i egenskap av domstolen vid IA:s hemvist vid tillämpning av artikel 18.1 i Bryssel Ia-förordningen, men däremot inte enligt nationell rätt.

Det är inte möjligt att av de nationella bestämmelserna dra slutsatsen att Amtsgericht Frankfurt am Main har territoriell behörighet. Den territoriella behörigheten fastställs enligt 12 § ZPO i princip enligt reglerna om allmän behörighet. För juridiska personer – som DER Touristik Deutschland – har domstolen för den ort där bolaget har sitt säte allmän behörighet enligt 17 § ZPO. I det aktuella målet är det emellertid Köln och inte Frankfurt am Main.

DER Touristik Deutschland har inte heller ett driftsställe i den mening som avses i 21 § första stycket ZPO i Frankfurt am Main. Adressen i bokningsbekräftelsen är inte tillräcklig för att anse att det finns ett driftsställe enligt rättspraxis från Oberlandesgericht Frankfurt am Main. Med avseende på DER Touristik Deutschland har Oberlandesgericht redan fastställt att det inte räcker att en adress i Frankfurt am Main har angetts i bokningsbekräftelsen.³

Det framgår även av Oberlandesgericht Frankfurt am Mains rättspraxis att Amtsgericht Frankfurt am Main inte kan ha territoriell behörighet enligt 29 § första stycket ZPO. När det gäller behörigheten för domstolen för uppfyllelseorten i fråga om reseavtal har Oberlandesgericht fastslagit att avreseorten inte utgör uppfyllelseorten i den mening som avses i 29 § ZPO.⁴

Behörighet grundad på att svaranden går i svaromål enligt 39 § ZPO kan inte heller ligga till grund för territoriell behörighet, eftersom DER Touristik Deutschland uttryckligen har bestridit den hänskjutande domstolens behörighet.

4. Den korrekta tolkningen av artikel 18.1 i Bryssel Ia-förordningen är inte heller uppenbar i den mening som avses i EU-domstolens dom av den 6 oktober 1982 i mål C-283/81. Den korrekta tolkningen av nämnda bestämmelse framgår inte heller av EU-domstolens dom av den 14 november 2013 i målet C-478/12. För det första rörde det målet en annan bestämmelse, nämligen artikel 16 i förordning (EG) nr 44/2001, och för det andra hade parterna i det målet hemvist i olika medlemsstater, vilket inte är fallet i förevarande mål.

³ OLG Frankfurt am Main, beslut av den 31 juli 2019 – nr 11 SV 27/19.

⁴ OLG Frankfurt am Main, beslut av den 27 november 2015 – nr 11 SV 72/15.

IV. Skäl för att den hänskjutande domstolen är osäker på tolkningen av artikel 18.1 i Bryssel Ia-förordningen, artikel 94 c i rättegångsreglerna för Europeiska unionens domstol

Det är omtvistat i tysk rättspraxis huruvida artikel 18.1 i Bryssel Ia-förordningen är tillämplig i situationer som den aktuella, där resenären och researrangören har hemvist i samma medlemsstat men resmålet ligger i utlandet. Exempelvis fann Landgericht Nürnberg-Fürth att det är en förutsättning att researrangören och resenären inte har hemvist i samma medlemsstat för att tillämpa artikel 18.1 i Bryssel Ia-förordningen. Det är endast då som den nödvändiga gränsöverskridande komponenten föreligger.⁵ Detta är inte förenat med en bestämmelse om de nationella domstolarnas territoriella behörighet inom en medlemsstat. Det är inte heller nödvändigt, eftersom syftet med Bryssel Ia-förordningen endast är att skydda konsumenten från att utsättas för en rättstvist i ett främmande rättssystem. Landgericht Nürnberg-Fürth drog denna slutsats med stöd av skäl 15 och 18 i Bryssel Ia-förordningen. Dessutom ansåg domstolen med hänvisning till EU-domstolens dom av den 13 juli 2000 i mål C-412/98 att Bryssel Ia-förordningen ska tolkas restriktivt och att artikel 18.1 i Bryssel Ia-förordningen inte ska tillämpas om båda parterna har hemvist i samma medlemsstat och den enda gränsöverskridande komponenten är att resmålet ligger i utlandet.

I doktrinen hävdas däremot att det inte är en förutsättning att parterna har hemvist i olika medlemsstater för att en gränsöverskridande situation ska föreligga. En sådan begränsning framgår inte av Bryssel Ia-förordningen, varken i den tyska, engelska eller franska språkversionen. Tvärtom var syftet med att anta Bryssel Ia-förordningen att en konsument ska kunna väcka talan vid domstolen där denne har hemvist.⁶ Till exempel förutsätter inte artikel 6.1 i Bryssel Ia-förordningen att båda parterna har hemvist i olika medlemsstater, utan föreskriver att det räcker att en av parterna har hemvist i en medlemsstat. Det är i detta sammanhang inte uteslutet att det kan vara fråga om samma medlemsstat.⁷ Även denna uppfattning grundas på EU-domstolens rättspraxis, nämligen domen av den 1 mars 2005 i mål C-281/02 som rörde den tidigare motsvarande bestämmelsen i artikel 2.1 i Brysselkonventionen. Slutsatserna i denna dom ska även tillämpas för Bryssel Ia-förordningen. Lagstiftaren avsåg att även reglera rent inhemska situationer genom Bryssel Ia-förordningen, vilket framgår av artikel 24 punkt 1 andra meningen i Bryssel Ia-förordningen. Den bestämmelsen skulle inte vara tillämplig om lagstiftaren endast hade velat reglera situationer där parterna har hemvist i olika medlemsstater.

[utelämnas] [information om överklagande]

[utelämnas] [underskrift]

⁵ LG Nürnberg-Fürth, beslut av den 30 april 2015 – nr 3 O 2749/15.

⁶ [utelämnas] [hänvisning till nationell doktrin]

⁷ [utelämnas] [hänvisning till nationell doktrin]